

Regeringskansliet
Socialdepartementet

Betänkandet Översyn av insatser enligt LSS och
assistansersättningen (SOU 2018:88)
(S2019/00088/SOF)

Kammarrätten har följande synpunkter på förslagen i betänkandet.

Kapitel 1 Författningsförslag

Allmänna synpunkter

Kammarrätten noterar att en del lagrum måste ändras eller utgå med anledning av att regeringen har uttryckt en avsikt att inte realisera delar av förslaget. Detta får följder även vad gäller hänvisningar till berörda lagrum.

I författningsförslaget bör också ordet ”landsting” bytas ut mot ”region”.

Lag (2021:000) om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning

Den föreslagna lydelsen av 5 kap. 3 § är oklar gällande vem som omfattas av begreppet ”barn”. Det framgår inte tydligt om bestämmelsen enbart gäller ett barn som självt är aktuellt för en insats enligt LSS, eller även ett barn som berörs på annat sätt exempelvis som syskon, son eller dotter till någon annan som är aktuell för en sådan insats.

Den föreslagna lydelsen av 6 kap. 7 § kan lämpligen förtydligas genom att det uttryckligen anges att endast integritetsnära behov ger rätt till insatsen personlig assistans. Så ser praxis ut och någon ändring förefaller inte vara avsedd att ske. Vidare noteras att 9 a § LSS har ändrats den 1 juli 2020 på så sätt att andning och sondmatning har förts in under uppräknningen av de grundläggande behoven. Samma dag infördes i 9 f § LSS bestämmelsen att en vårdnadshavares föräldraansvar inte avser hjälpbehov som rör andning och sondmatning. Av naturliga skäl omfattas ändringarna inte av förslaget, men bör inkluderas i den kommande hanteringen.

Den föreslagna lydelsen av 7 kap. 11 § andra stycket är otydlig. Sista gången ordet vårdförmån förekommer i bestämmelsen bör det möjligen bytas ut mot ”insatser enligt denna lag”. Begreppet vårdförmån kan nämligen även avse andra typer av förmåner, som inte är kommunens ansvar.

I de föreslagna övergångsbestämmelserna punkten 12 noteras en felaktig hänvisning till 6 kap. 9 § lag (2021:000) om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning. Mest sannolikt är att hänvisningen istället ska vara till 6 kap. 19 § gällande insatsen personlig service och boendestöd.

Lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Det noteras att det i första stycket sista meningen på s. 103 har fallit bort en kapitelhänvisning för den nya 13 a § som föreslås införas. Avsett kapitel är med all sannolikhet kapitel 51.

Fotnot 4 på s. 103 tycks inte vara korrekt. Troligtvis är det senaste lydelse av socialförsäkringsbalken som hänvisningen ska avse och inte 6 § som står angivet.

Lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

I förslaget till ny lydelse av 2 a kap. 4 § verkar hänvisningen till 6 kap. 16 § lag (2021:000) om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning inte vara korrekt. Troligtvis ska hänvisning istället ske till 6 kap. 17 § samma lag.

Lag om ändring i lagen (2010:479) om registerkontroll av personer som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder

Kammarrätten noterar att lagens rubrik inte har ändrats så att uttrycket funktionshinder har ersatts med funktionsnedsättning, vilket möjligen kunde ha skett.

Kapitel 7 Gemenskap

I den föreslagna lydelsen av 6 kap. 12 § om kontaktperson bör ordet fritidsverksamhet bytas ut mot fritidsaktivitet, för att det tydligare ska framgå att det inte bara är organiserade fritidsaktiviteter som avses, utan även t.ex. att gå på bio eller café.

Det noteras också att den föreslagna lydelsen av bestämmelsen inte synes innebära att kontaktpersonen ska vara förespråkare för den enskilde i olika situationer som inte är av så komplicerad natur, vilket är något som hittills ansetts ingå i kontaktpersonens uppgift (se prop. 1992/93:159 s. 178). Det är möjligt att avsikten är att detta istället ska ingå i den nya insatsen personlig service med boendestöd, men detta är inte närmare belyst.

Kapitel 8 Sysselsättning

Det finns skäl att överväga närmare om det är lämpligt att över huvudet ge lagstöd för habiliteringsersättning innan det utretts hur en sådan ersättning bör behandlas skattemässigt och i förhållande till andra ersättningar och bistånd.

Kapitel 10 Personligt utformat stöd i det dagliga livet

Någon nedre tidsgräns för rätten till personlig assistans har inte föreslagits i utredningen. Någon sådan har inte heller angetts i tidigare lagstiftning, förarbeten eller praxis från högsta instans. Det finns flera tungt vägande skäl att nu slå fast en sådan gräns.

Likabehandling, förutsebarhet och rättssäkerhet talar starkt för en klart uttalad och tydlig nedre tidsgräns.

Kapitel 14 Ny lag om stöd och service

Med hänsyn till att förslagen om nya insatser inom ramen för den nya lagen inte genomförs i full utsträckning minskar behovet av en lång övergångsperiod. En övergångsperiod om två år bör kunna vara tillräckligt.

Kapitel 17 Konsekvenser av förslagen

Ett samlat huvudmannaskap innebär att det inte längre fattas beslut genom två olika myndigheter. Enligt den nuvarande ordningen förekommer det ofta att enskilda ser behov av att överklaga både ett kommunalt beslut om personlig assistans och Försäkringskassans beslut om assistansersättning, vilket leder till dubbla processer om mycket snarlika frågor i förvaltningsdomstolarna. Det samlade huvudmannaskapet kan medföra en minskning av denna typ av mål.

Detta yttrande har beslutats av kammarrättslagmannen Gertrud Forkman, kammarrättsrådet Henrik Brüsin, kammarrättsrådet Ann-Charlotte Borlid och tf. kammarrättsassessorn Martina Palmgren med de tre senare samt föredragande juristerna Jennie Wenneberg och Madeleine Schönauer som föredragande.

Gertrud Forkman

Henrik Brüsin

Ann-Charlotte Borlid

Martina Palmgren

Jennie Wenneberg

Madeleine Schönauer